

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum ad valorem Sacramenti requiratur intentio ministri, quâ
intendat Sacramentum perficere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem nullum militat argumentum alicujus momenti, sed contra secundam obijciuntur Sacramenta nove legis essentialiter constant rebus & verbis, ut disputatione ostensum est. Sed verba ab Angelis in corporibus assumptis prolata, non essent vera verba, cum Angeli in corporibus assumptis non possint verè loqui, ut docet D. Thomas 1. parte quæst. 51. art. 3. ad 4. sed solum formare sonos in aëre, similes vocibus humanis, qui tamen, cum non sint à principio intrinseco, non sunt veræ voces: Ergo Angeli, etiam de potentia & lege extraordinaria, non possunt sacramenta conficere.

Propter hoc argumentum Cabrera & Nunno existimant sacramentum quod de lege & potentia extraordinaria ab Angelo vel anima separata conficeretur, licet foret verum sacramentum, non tamen ejusdem rationis substantialis cum nostris, utpote cum verba ab Angelo vel anima separata prolata, non sint vera verba. Sed existimo cum Soto & Martinez à Prado, quod tale sacramentum esset ejusdem speciei cum nostris, quia licet verba prolata ab Angelo in corpore assumpto, sint speciei diversa ab illis quæ homines proferunt, hæc tamen diversitas materialiter & per accidens se habet ad rationem signi sensibilis, subindeque ad rationem sacramenti, quia illi sunt sensibiles, licet non sint à principio intrinseco vitali, habent tamen eandem significationem, subindeque eandem virtutem gratiæ productivam, quam habent nostræ voces sacramentales. Unde in forma ad argumentum respondeo, distinguendo Majorem: Sacramenta nove legis essentialiter constant rebus & verbis, ut vitaliter prolatis à ministro, nego Majorem. Ut significativis, seu ut habentibus rationem signi sensibilis gratiæ sanctificantis, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Verba ab Angelis in corporibus assumptis prolata, non sunt vera verba, si per ly vera, intelligantur verba verè vitalia, seu vitaliter prolata, concedo Minorem. Si per ly vera verba, intelligantur verba verè significativa, nego Minorem & Consequentiam: Hæc enim verba, *Ego te baptizo*, ab Angelo in corpore assumpto prolata, non minùs verè interiori animæ absolutionem significant, subindeque non minùs habent rationem signi sensibilis gratiæ, & per consequens sacramenti, quam cum ab homine proferuntur.

Obijciuntur secundò contra tertiam conclusionem: Christus suâ institutione designans ministros sacramentorum, solos viatores alloquebatur: Ergo soli viatores sunt ex vi institutionis Christi, ministri idonei sacramentorum.

Secundò, Soli homines viatores sunt secundum legem ordinariam capaces recipiendi sacramenta. Ergo & illa conficiendi & administrandi.

Tertiò, Cum sacramenta pertineant ad Ecclesiam militantem, illi solum sunt ministri idonei ipsorum, ex vi institutionis Christi, qui pertinent ad Ecclesiam militantem: At beati non pertinent ad Ecclesiam militantem, sed ad triumphantem: Ergo non sunt ministri idonei sacramentorum, ex vi institutionis Christi.

Quartò, Si aliquis ex summis Pontificibus mortuus, & beatus, resurgeret, nullam haberet

Tom. V.

A potestatem jurisdictionis in Ecclesiam, aliàs essent simul in ipsa plures Summi pontifices: Ergò neque potestatem Ordinis, sive administrandi sacramenta.

Denique, ex nostra doctrina sequitur sacerdotem in inferno existentem cum anima & corpore, habere potestatem, si adessent ibi panis & vinum, illa transubstantiandi in corpus & sanguinè Christi, quod tamen non debet admitti; aliàs enim si id posset, præstaret utique, dæmone ille panem & vinum in dissolutione Dei & sacramenti portigente; imò eadem ratione possent in inferno ordinari sacerdotes, à damnatis Episcopis.

B Ad primam objectionem respondeo, concessio Antecedente, negando Cōsequentiam; licet enim solos viatores alloqueretur Christus, quādo dedit hominibus potestatem sacramenta administrandi, quia eos tantum præsentis habebat, non est tamen unde dicamus, eorum institutionem non fuisse absolutam, sed appositam fuisse conditionem status viæ.

Ad secundam nego etiam Consequentiam & paritatem: disparitas est, quòd recipere sacramenta est proprium illorum in quibus prima gratia debet recipi, vel augeri, quales tamen sunt soli viatores, beati enim habent gratiam in termino suæ consummationis existentem, ac proinde non exigentem ulteriùs aliquid augmentum.

C Ad tertiam dico quod licet beati sint omnino extra Ecclesiam militantem, quoad receptionem sacramentorum, non tamen quoad eorum administrationem.

Ad quartam nego paritatem, disparitas est, quod plures supremæ potestates jurisdictionis obstitant paci & perfectioni regiminis Ecclesiastici, non verò plures potestates Ordinis.

Ad ultimam respondeo quod licet sacerdos damnatus habeat potestatem consecrandi, Deus tamen non sinit quod eam exerceat.

Instant Adversarii: gratis omnino miraculo sam illam divini concursus denegationem asseri in illo casu, longèque probabilius dici, Deum non concedere sacerdoti damnato illam potestatem quā vult eum nunquam uti, quàm miraculosè impedire, ne concessa utatur.

D Respondeo quod si ageretur de nova potestatis illius collatione, in statu damnationis à Deo faciendâ, valeret instantia. Verum cum hæc potestas sit illa eadem quam habebat sacerdos ante mortem, sicut probabilius est dicere dæmonem, etiam in statu damnationis, habere potestatem ad multa, ad quæ tamen Deus ei denegat concursum, quàm asserere quod Deus ei auferat talem potestatem: ita & asserere Deum denegare sacerdoti in corpore & anima apud inferos existenti, concursum ad transubstantiationem panis in corpus Christi, quàm negare ei potentiam ad hunc effectum.

ARTICULUS II.

Virum ad valorem sacramenti requiratur intentio ministri, quâ intendat sacramentum perficere?

Hæresis est Lutheri, in libro de captivitate Babylonica absolutè negantis, ad valorem sacramentorum requiri intentionem ministri, & asserentis sacramentum perfici, si apponantur res, & verba proferantur; tamen à ministro

M iij

joco

joco aut irrisione, vel fictè & mendaciter totum id exterius peragatur. Unde omnes Catholici Doctores fatentur ad valorem sacramenti exigì aliquam intentionem ministri, sed difficultas est, utrum ad valorem sacramenti sufficiat intentio faciendi solum actum externum, vel requiratur necessario intentio faciendi illum ut sacramentalem, id est ut Christus eum instituit, referendo illum ad finem institutionis, & volendo illum quia institutum, & prout institutum?

15. In cùs difficultatis resolutione, Catharinus, Salmeronius, Scribonius, Pasqualigus, & alii, quos refert & citat Martinez à Prado hic dubio 7. existimant ad valorem sacramentorum sufficere quod verba modo serio proferantur, prout solet fieri ab Ecclesia, absque alia intentione interna, quam serio proferendi verba, & adhibendi materiam sacramenti. Sententia tamen opposita, asserens ad valorem sacramenti necessariam esse intentionem faciendi sacramentum formaliter, seu ut est quædam cæremonia sacra à Christo instituta, communis est apud Theologos, tam domesticos, quam extraneos, quorum alii Catharini sententiam ut hæreticam, alii ut erroneam, alii verò saltem ut temerariam proscribunt.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur: Ad valorem sacramenti non sufficit in ministro intentio faciendi solum actum externum, sed requiritur insuper intentio faciendi illum ut sacramentalem.

16. Probatum primò: Concilium Florentinum in decreto unionis, & Tridentinum sess. 7. Can. 11. definiunt ad valorem sacramenti requiri in ministro intentionem faciendi quod facit Ecclesia: Sed quod facit Ecclesia non solum est apponere materiam, & verba exterius proferre, hoc enim extra Ecclesiam fieri potest à pagano, sed his conficere cæremonium sacram: Ergo ad valorem sacramenti necessaria est in ministro intentio faciendi sacramentum formaliter.
17. Confirmatur: Concilia citata definiendo requiri ad valorem sacramenti materiam & formam, etiam definiunt requiri voluntatem applicandi materiam, & proferendi verba; actus enim exterior, & volitio illius, pro eodem reputantur: Sed ultra materiam & formam definiunt esse necessariam intentionem ministri: Ergo per talem intentionem, aliquam aliam intelligunt, præter eam quæ ad exteriorem verborum prolationem, & materię applicationem requiritur.
18. Confirmatur ampliùs: Tridentinum sess. 14. c. 6. & Can. 9. definit pœnitentiam non manere absolutum, nec perfici sacramentum, si sacerdos animus serio agendi, & vere absolvendi desit: Ergo ultra exteriorem prolationem verborum, serio quoad exteriùs factam, requiritur interior animus absolvendi, & perficiendi sacramentum.
19. Probatum secundò ex ipsa institutione sacramentorum, in qua inclusa videtur intentio interior faciendi sacramentum: nam Ioan. 20. instituitur pœnitentia, his verbis: *Quorum remiseritis peccata* &c. quibus sacerdotes instituuntur iudices, & ipsis confertur potestas remittendi peccata; atque adeò sacerdos absolvens profert sententiam ut iudex, & peccata remittit: At sententia à iudice prolata sine interiori intentione, valida non est, neque debitum remittitur sine intentio-

A ne interiori remittendi, quamvis exterius seculi proferatur sententia, & debitum dicatur remitti: Ergo ad rationem sacramenti pœnitentiæ, quæ seriâ prolationem verborum, interior intentionem requiritur. Similiter in Eucharistiæ institutione Christus Lucæ 22. dixit, *Hoc facite in meam commemorationem*, quod sine interiori intentione fieri nequit. Et de Extrema Unctione Iacobi, dicitur: *Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum*: oratio autem intentionem internam requirit. De Matrimonio etiam constat, nam sine interiori consensu non conficitur, & idem de aliis sacramentis.

B Tertiò suaderi potest conclusio ratione D. Thomæ hic art. 8. Minister potest operari vel nomine proprio, vel nomine Christi, v. g. infantem ablueri, similiter potest verba proferre nomine Christi, aut proprio; nam tam ablutio, quam verborum prolatio, indifferentia sunt, cum utroque modo ponantur. Deinde, actiones exteriores indifferentes sunt ex se, ut sint aliquid merè naturale, & ut sint quid sacramentale: Ergo ponantur utrumque quid sacramentale, debet determinari ab intentione ministri, & consequenter ultra intentionem illa ponendi serio quod exterius, debet adesse alia intentio, nimirum exercendi nomine Christi, ut quid sacramentale.

§. II.

Mens Divi Thomæ aperitur.

Rationi dubitandi de mente D. Thomæ, fundamentum præbent verba quæ habet hic art. 8. ad 2. ubi ait: *Quidam dicunt quod requiritur mentalis intentio in ministro, quæ si desit, non perficitur sacramentum*; sed hunc defectum in pœnitentiâ, qui habent intentionem accedendi ad sacramentum, supplet Christus qui interius baptizat, in adultis autem, qui intendunt sacramentum suscipere, supplet illum defectum fides & devotio. Sed hoc solum potest dici quantum ad ultimum effectum qui est purgatio à peccatis, sed quantum ad effectum qui est in sacramentum, scilicet quantum ad characterem, non videtur quod per devotionem accedentis possit suppleri, quia character nunquam imprimitur nisi per sacramentum. Et idè alii melius dicunt; quod minister sacramenti agit in persona totius Ecclesiæ cum est minister. In verbis autem, quæ proferuntur, exprimitur intentio Ecclesiæ quæ sufficit ad perfectionem sacramenti, nisi contrarium exterius exprimat, ut parte ministri vel recipientis sacramentum. Quibus verbis S. Doctor manifestè videtur docere, ad

E valorem sacramenti non requiri in ministro intentionem faciendi sacramentum formaliter, sed sufficere solam applicationem materię, & verborum prolationem. Idem apertius adhuc tradere videtur in 4. dist. 6. quæst. 4. art. 2. quæstionem ad 2. ubi sic ait: *Alii dicunt quod in Baptismo & in aliis sacramentis, quæ habent in forma actum externum, non requiritur mentalis intentio, sed sufficit expressio intentionis per verba ab Ecclesia instituta, & idè si forma servatur, nec aliud exterius dicitur quod sententiam contrariam exprimat, baptizatus est.*

Propter hæc testimonia Vazquez & Bernald. Doctores attribuant opinionem illam, quæ docet ad valorem sacramenti intentionem ministri non requiri, quapropter huic sententiæ nullam audent infligere censuram.

Nihilominus dicendum est, D. Thomam me-

nifeste stare pro nostra & communi sententia, & aperte docere, intentionem conficiendi sacramentum, ad illius valorem necessariò in ministro requiri.

Pater hoc primò, quia ratio, quam habet hic art. 3. in corp. & quam §. præcedenti expendimus, id aperte declarat.

Secundò, In responsione ad 2. in ipsis verbis pro ratione dubitandi adductis, censet eandem esse rationem, quantum ad necessitatem intentionis, de eo qui ministrat sacramentum, ac de eo qui illud recipit: Sed infra quæst. 68. art. 7. ad 2. ait, quod si in adulto deesset intentio suscipiendi sacramentum, esset rebaptizandus. Ergo pariter censet, quod si in ministro deesset intentio conferendi sacramentum, denud debet conferri.

Tertiò, Idem S. Doctor art. 10. hujus quæstionis aperte tradit nostram sententiam, ait enim, quod intentio ministri potest perverti dupliciter, uno modo respectu ipsius sacramenti, puta cum aliquis non intendit sacramentum conferre, sed derisorie aliquid agere, & talis pervertitus tollit veritatem sacramenti, præcipue quando suam intentionem exterius manifestat: Quibus verbis aperte docet, quod licet sit clarius & magis notum, quod non perficitur sacramentum, cum minister exterius manifestat se non habere intentionem, vel exprimit se derisorie agere, tamen si revera mentaliter interius non intendat sacramentum conferre, sed derisorie agere, etiam non valet sacramentum: Ergo sentit sacramentum esse invalidum, si minister mentalem intentionem non habet.

Quartò, Idem Doctor Angelicus supra quæst. 60. art. 7. ad 3. ait, quod ille qui corrupte profert verba sacramentalia, si hoc ex industria facit, non videtur intendere facere quod facit Ecclesia, & ita non videtur perfici sacramentum: Ergo censet intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ad perfectionem & valorem sacramenti requiri. Id etiam aperte docet libro 4. sententiarum, variis in locis quæ refert Martinez à Prado hic dubio 7. §. 5. & quæ brevitas causâ prætermittit.

Ad testimonia verò in ratione dubitandi adducta, in quibus Vazquez & Bernal maximam vim faciunt, duplex potest adhiberi solutio. Prima est, D. Thomam ibi non loqui de perfectione sacramenti, quoad rem, sed solum quoad prudentem existimationem, seu quoad humanam & moralem certitudinem; quoniam enim per verba ministri ferè prolata, exprimitur intentio Ecclesie, sumus moraliter certi, ministro intentionem non deficere, subindeque de veritate sacramenti moralem habemus certitudinem, omnem auferentem anxietatem. Quod autem hæc interpretatio legitima sit, & menti S. Doctoris consona, patet ex eo quod ibi solvit argumentum, quod probare intendebat, ex eo quod intentio esset requisita, sequi non posse esse notum accedenti, se verum recepisse sacramentum, & consequenter non poss. habere certitudinem salutis, cum sint quædam sacramenta ad eam obrinendam necessaria. Cui satisfaciunt asserendo intentionem Ecclesie, verbis ministri expressam, satis esse ad certificandum suscipientem de valore sacramenti, eâ certitudine quæ haberi potest, & quæ tantum moralis est, sicut & quam extra revelationem specialem habere potest homo se esse in gratia Dei.

Dices primò: D. Thomas loquitur de perfectione sacramentali, de qua in titulo articuli quæ-

stiat: At in titulo articuli loquitur & inquit de perfectione essentiali sacramenti: Ergo in solutione ad 2. de hac loquitur, & non de perfectione quantum ad humanam certitudinem.

Secundò, In loco ex libro 4. sententiarum adducto, expressè affirmat non requiri mentalem intentionem ad valorem sacramenti, hac enim exclusâ, asserit dari verum baptismum: Ergo explicatio nulla.

Ad primum respondeo negando Majorem, nam cum difficultas argumenti procederet de incertitudine salutis, in solutione illius loquitur de perfectione sufficienti ad humanam certitudinem.

Ad secundum dicatur non requiri mentalem intentionem ut existat sacramentum, quantum ad certitudinem moralem, omnem anxietatem excludentem, hæc enim de ejus existentia datur, si oppositum exterius non exprimitur.

Secunda solutio seu interpretatio D. Thomæ est, illum locis citatis loqui de intentione mentali expressa & explicita, quam non esse necessariam ad valorem sacramenti affirmat. Pro quo notandum est, duplicem posse dari intentionem, aliam expressam, quâ quis expressè, & quasi in actu signato, intendat conficere sacramenta; aliam implicitam & magis confusam, quâ quis eo ipso quod in actu exercito accedat ut minister Christi & Ecclesie, vult implicitè & in confuso sacramentum conficere, quod rectè à Magistro Soto explicatur hoc exemplo. Si quis v.g. suscipit sacros ordines, ut sit sacerdos & minister Ecclesie, & postea consuevit celebrare, & alia administrare sacramenta, neque unquam per actum contrarium cogiter aliter ministrare, quàm intendant Christus & Ecclesia, habet iste quidem intentionem implicitam & in confuso ministrandi sacramenta, non tamen expressam. De prima ergo negat D. Thomas esse necessariam contra auctores primæ solutionis, & secundam sufficere affirmat, quæ semper præsumitur in ministro, & de qua semper sumus moraliter certi, nisi aliter exterius exprimitur; si autem alia expressa esset necessaria, semper essemus dubii de valore sacramenti. Id & non amplius intendit D. Thomas locis pro ratione dubitandi adductis.

Dices primò: In utroque testimonio D. Thomæ solvit secundum argumentum, quod non procedebat de actuali intentione, de hac enim loquitur in solutione ad 3. & longè aliter respondet, nempe sufficere intentionem habitualement, hoc est virtualement: Ergo ineptè à nobis explicatur de intentione actuali. Secundò, ibidem D. Thomas refert opinionem Theologorum requirentium ad valorem sacramenti intentionem mentalem, & ipse oppositum ut probabilius docet: Sed nullus Theologorum requirit intentionem expressam: Ergo D. Thomas non rejicit solam intentionem mentalem explicitam, sed etiam implicitam.

Ad primum respondeo aliud esse intentionem actualement, aliud explicitam, actualis enim potest esse vel implicita vel expressa; & similiter intentio expressa, potest esse vel formalis, vel solum virtualis; unde D. Thomas in testimoniis adductis affirmat expressam, sive formalem, sive virtualement, necessariam non esse: in solutione autem ad 3. requirit ad valorem sacramenti intentionem saltem virtualement, sive expressam, sive confusam.

Ad secundum nego Minorem, cujus nulla potest asserri probatio, si enim dantur Theologi nullam

nullam requirentes intentionem, quid mirum quod tempore D. Thomae essent alii requirentes expressam?

§. III.

Solvitur argumentum ex historia Ecclesiastica desumptum.

27. **A** Necquam difficilius proponamus argumenta, placet hic breviter illud diluere quod desumitur ex historia Ecclesiastica, quae refert Baptismum datum à puero Athanasio ludente cum aliis pueris, fuisse declaratum validum ab Alexandro Patriarcha Alexandrino, ut habetur cap. Spiritus Sanctus 1. quæst. 1. ubi sic dicitur: *In Ecclesiastica historia legitur, quod Alexander Episcopus Alexandria cum Petri Martyris solemniter celebraret, post expleta Missarum solemnia, vidit super oram maris puerum ludum, imitantium (ut fieri solet) Episcopum, & gerentium ea qua in Ecclesia geri mos est. Mox eos ad se perducit, & quid egissent percontatur. Illi rei ordinem pandunt, baptizatos à se esse quosdam Catechumenos confitentur per Anastasium (legendum est Athanasium, ut legunt emendati codices) puerum, qui illis fuerat Episcopus simulatus. Ubi ex responsis eorum vidit secundum religionis nostrae ritum cuncta constare, statuit illis quibus integris interrogationibus & responsionibus aqua fuerat infusa, iterari baptismum non debere sed adimpleri ea qua sacerdotibus mos est.* Ex hac historia validum videtur posse confici argumentum, ad probandum intentionem conficiendi sacramentum, ad ejus valorem non requiri: Quoniam non serio sed joco opus externum sacramenti exequitur, non videtur habere intentionem faciendi sacramentum formaliter, sed tantum materialiter, & nihilominus baptismum per jocum à puero Athanasio collatum, ratum & validum fuisse, declaravit Alexander Patriarcha Alexandrinus: Ergo ad valorem sacramenti non requiritur intentio faciendi sacramentum formaliter, sed sufficit intentio proferendi verba, & applicandi materiam.

28. Respondeo dupliciter aliquem posse opus externum sacramenti joco peragere, primo volendo solum repræsentare & fingere quod fit in Ecclesia à sacerdote baptizante, & tunc nullum efficitur sacramentum; secundo intendendo revera facere quod ille facit, quamvis recreationis causâ, & in eo casu perficitur sacramentum, sicut in casu quo minister velit baptizare luci causâ. Hoc autem secundo modo Athanasius Baptismum suis sodalibus administravit: ut colligitur ex tribus. Primo ex hoc quod interrogatus cur id fecisset? responderit se voluisse agere quod Episcopum Alexandrinum fecisse viderat. Secundo, quia solos Catechumenos atque adeo nondum baptizatos, baptizaverat. Tercio ex eo quod licet Historici narrantes hanc historiam, Athanasium pueris annumerent, certum tamen est quod erat grandiusculus, & ætatè plusquam annorum duodecim.

29. Sed contra hanc solutionem obijci potest difficilis instantia desumpta ex alia historia, nimirum D. Genesii Martyris, qui (ut refertur in Martyrologio Romano 25. Augusti) cum esset mimus, & vellet coram Diocletiano mysteriis Christianorum illudere, se ægotum simulavit, & mimicè ab uno ex sodalibus suis baptizari postulavit, sed à Deo inspiratus, & repente ad fidem conversus, baptismum suscepit, & pro fide postea mortuus

A est. Ex hac, inquam, historia constare videtur, baptismum mimicè & fictè collatum, fuisse validum præsertim cum Angelus ante absolutionem Genesio apparens, ei promiserit mediâ illâ aquâ remissionem omnium suorum delictorum, quæ libro omnia & singula scripta legebantur.

Ut ab hac difficultate facile se expediant Bellarminus, Vazquez, & alii ex Recentioribus, respondent S. Genesium baptizatum fuisse non ab aliquo ex sodalibus suis mimis, sed à vero sacerdote Christiano, qui proinde veram intentionem administrandi tale sacramentum habuit. Verum ut ait Cardinalis Delugo, hoc videtur incredibile.

B Quomodo enim sacerdos Christianus venisset absque ingenti sacrilegio ad cooperandum ludicro spectaculo, quod totum ad derisionem religionis Christianæ ordinabatur? Quomodo enim ausus esset coram Imperatore, Christi persecutore acerrimo, se se sacerdotem Christianum missum fuisse? Denique, quomodo impune id fecisset, & pacificè, peracto baptismo, domum rediret? Diocletianus permisisset? Quibus addere, quod Historici probatè fidei referunt S. Genesium baptizatum fuisse ab uno ex sodalibus irridente mysteria Christianorum in theatro, ut ex Suario referunt Baronius tomo 1. historia Ecclesiastica anno 302. num. 27. & Ribadeneira in floribus Sanctorum, die 25. Augusti, in vita S. Genesii.

C Respondet secundo P. Nicolai in additionibus ad Raynerium, verbo Baptismus, cap. 1. §. 7. credibile esse mimos exteriori facere voluisse quod Christiani faciebant, licet joco tacerent, & tamen baptismum contulisse. Sed hoc etiam difficile creditur esse putant aliqui Recentiores! Num nec Christiani ipsi (inquiunt) quando in scenam agunt personam sacerdotis baptizantis, habent veram intentionem baptizandi, aut faciendi quod facit Ecclesia, sed solum repræsentandi & imitandi illud: quanto minus pagani qui Ecclesiam irridebant, existimandus est habuisse intentionem conficiendi verum sacramentum?

D Parum tamen (ut rectè observavit Martini Prado) urget hæc replica, imò retorqueri potest in favorem P. Nicolai. Ideo enim Christiani nimirum in scena, quando agunt personam sacerdotis baptizantis, non habent veram baptizandi intentionem, ne rebaptizent jam baptizatos, & sacramenta Christi irrideant. E contra verò Genesius, ut magis irrideret nostra sacramenta, cum ea mimicè in theatro præsentabant, quæ Christiani præstare solent, facere intendebant; atque adeo mimus ille qui S. Genesium baptizavit, ut magis Christianorum baptismum irrideret, ipsum baptizare intendebat eo modo quo faciunt Christiani.

E Addo, valde probabile & credibile esse quod aliqui dicunt, nimirum Angelum qui S. Genesium movuit, ut baptismum serio reciperet, eique peccatorum remissionem pollicitus est, admonuisse etiam ludalem suum, ut serio pieque illud ipsi administraret, subindeque tunc nec in ministrante, nec in suscipiente defuisse intentionem. Non est etiam improbabile quod alii asserunt, ut ab hac difficultate facilius se expediant, nempe Deum tunc implevisse miraculose intentionem ministrantis, licet sit conditio necessaria & essentialis delegatæ dinaria, non tamen de potentia absoluta.

S. IV.

Soluntur alia objectiones.

Objicies primò: Cùm Episcopus antequam Ordines conferat, protestetur se nolle ordinare excommunicatum, aut non habentem facultatem à suo Prælato, non habet intentionem talem ordinandi; & tamen si ad sit inter alios quos Episcopus ordinat, verè ordinatur, ut jura supponunt, quandoquidem decernunt illum suspensum à suo Ordine remanere: Ergo ad valorem sacramenti non requiritur in ministro intentio conferendi sacramentum.

Respondeo quod licet hæc protestatio Episcopis fiat ad terrorem, & ad significandum quod non vult talem ordinare, postquam tamen, facta sufficienti diligentia, nullus talis apparet, intentionem habet, vel saltem habere tenetur, eos omnes ordinandi quos habet præsentem, sive aliqui ex ipsis sint aut non sint excommunicati, & sive habeant vel non habeant facultatem à suo superiore.

Objicies secundò: Sacramentum potest in recipiente habere effectum quem minister non intendat: Ergo & habere rationem sacramenti, licet ipsum ut tale non velit administrare. Consequentia legitima est, Antecedens verò probatur. Hæretici nostri temporis baptizant absque intentione imprimendi characterem, quandoquidem ipsum non admittunt; imò & absque intentione causandi gratiam, quæ sit forma intrinseca, cùm eam etiam negent, & tamen suo baptisinate imprimunt characterem, & producant gratiam: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Antecedens: Sacramentum potest in recipiente habere effectum quem minister non intendat formaliter & explicitè, bene tamen virtualiter & implicitè, concedo. Quem non intendat, neque formaliter, neque virtualiter, nego. Cùm enim impossibile sit quod aliquis velit causam, nisi virtualiter saltem & implicitè velit effectum, quia effectus implicitè & virtualiter continetur in causa, eo ipso quod hæretici velint causam characteris & gratiæ, scilicet sacramentum legitime administratum, etiam si explicitè nolint ipsum characterem & gratiam intrinsecam, implicitè tamen & virtualiter ea intendunt.

Objicies tertio: Certum est quod sicut Christus instituit sacramenta, ut eorum valor sit independentes à fide & bonitate ministri, ita potuerit ea instituire, ut ad eorum valorem & efficaciam non requireretur in ministro intentio illa formaliter faciendi: Sed hic modus institutionis est convenientior: Ergo dicendum est quod Christus ita de facto illa instituit. Major constat, Minor verò probatur primò, quia Christus sic instituendo sacramenta, magis ostenderet suam virtutem, quæ pravâ intentione ministri non impediretur. Secundò, manifestius esset quod solus Deus est qui principaliter causat effectum sacramenti, juxta suam voluntatem, & quod homines sint pura instrumenta illius. Tertiò, hic modus institutionis sacramentorum independentem ab intentione ministri quoad suum valorem, valde conducit ad pacandos animos illa suscipientium, sicut è contra oppositus multas anxietates & dubitationes circa salutem ingerit fidelibus: si enim ad valorem sacramenti requiratur in ministro intentio ipsum formaliter ut sacramentum conficiendi, sicut suscipiens sacramentum nunquam poterit esse certus de tali intentione,

Tom. V.

A utpote interna, atque adeò occulta, ita nec de valore sacramenti ab eo suscepti, & consequenter neque de sua salute.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, conveniens enim fuit valorem sacramentorum dependere ab intentione ministri: Primò propter eorum dignitatem quæ requirit ut non fiant ab homine casu, temerè, & fortuito, sed nobiliori modo, scilicet per actiones verè humanas & cum deliberatione factas. Secundò, propter dignitatem ministrorum, qui cùm sint causæ liberæ, debuerunt assumi à Deo tanquam instrumenta quæ simul moverentur & se liberè moverent ad productionem sacramenti formaliter ut talis. Tertiò, quia alioquin non esset ratio ob quam non assumpsisset Deus ad hoc ministerium quâcumque aliam creaturam, etiam irrationali.

Ad primam autem probationem in contrarium, dicendum est, virtutem Dei & ejus sapientiam magis ostendi in operando fortiter, & disponendo suaviter, movendoque instrumentum animatum, secundum modum suum.

Ad secundam similiter dico, dependentiam sacramentorum ab intentione ministri, illam non extrahere à ratione instrumenti animati, nec proinde rationem causæ principalis à Deo auferre.

Ad tertiam respondeo ad pacandos animos eorum qui sacramenta recipiunt, sufficere certitudinem moralem de intentione ministri, quæ cùm facile ab eo haberi possit, quia non requirit in eo charitatem, vel fidem, nisi minister ipse exterius ostendat se illam, non habere, vel ex aliquo alio signo probabili id possit colligi, non est cur suscipiens sacramentum sit quoad hoc anxius de sua salute, & valida sacramenti susceptione; maxime cùm incertitudo de veritate & effectu ipsius, ex aliis oriri possit, de quibus tamen recipiens sacramentum non est anxius quoad salutem: quod enim valde conferatur sacramentum poenitentiae, pendet non solum ex intentione ministri, sed etiam ex eo quod sit verè baptizatus & ordinatus, atque potestate jurisdictionis insignitus. Item qui in pueritia fuit baptizatus, postquam ad ætatem adultam pervenit, non potest certo scire se esse baptizatum, sed tantum credere parentibus id affirmantibus.

Objicies quartò: Implicat ponere materiam & formam sacramenti, nisi ponatur sacramentum; sicut implicat poni materiam & formam artefacti, nisi ipsum artefactum ponatur: Ergo cùm minister applicat alicui materiam & formam Baptismi, verè ipsum baptizat, & sacramentum conficit, tametsi intentionem non habeat ipsum baptizandi & conficiendi sacramentum.

Respondeo distinguendo Majorem. Implicat ponere materiam & formam sacramenti, formaliter ut tales, seu quatenus sunt quædam cæremoniæ sacræ à Christo institutæ, nisi ponatur sacramentum, concedo Majorem. Implicat ponere materiam & formam sacramenti, materialiter & inesse Entis, & abstrahendo ab hoc quod sint quædam cæremoniæ sacræ à Christo institutæ, nego Majorem. Nam res & verba inesse Entis materialiter non sunt sacramentum, sed ut instituta à Christo, ut sint signa practica gratiæ sanctificantis: unde ut minister sacramentum conficiat, requiritur necessariò quod materiam & formam sacramentorum, sub hac ratione, implicitè saltem & in confuso, ponere intendat: Ad quod sufficit quod intendat facere illud

N

quod

quod facit Ecclesia. Ad exemplum verò de artefacto, quod in argumento adducitur, neganda est paritas. Ratio discriminis est, quia artefactum nihil aliud dicit, quam materiam & formam; sacramentum autem, ultra ablationem & verba, addit esse signum praeictum gratiae: rationem autem signi gratia in actione exteriori reperiri, dependet à duobus, nempe ab intentione ministri, & à Christi institutione & voluntate, qui noluit materiam, & formam sacramenti, gratiam significare, deficiente intentione ministri.

S. V.

Alia difficultates & casus conscientiae breviter resolvuntur.

41. **R**estant adhuc resolvendae quaedam difficultates de intentione ministri, quas breviter hic expediemus. Prima est, an deficiente intentione ministri ad valorem sacramenti requisitum, Deus suppleat illius defectum, & conferat sine vero sacramento effectum sacramenti: v. g. si minister ex malitia non intendat baptizare puerum, an Deus ex sua infinita misericordia, conferat illi gratiam, sine vero Baptismo?
42. Respondeo negativè, contra Alensem, D. Bonaventuram, Sylvestrum, Paludanum, & alios. Probatur primò ex D. Thoma infra quæst. 68. art. 1. & 73. art. 3. & quodlib. 6. art. 4. ubi distinguens triplex Baptisma, aquæ, spiritus, & sanguinis, docet quod pueri non habentes usum rationis, cum non possint dilectionem Dei habere, in qua Baptismus spiritus seu flaminis consistit, salvari non possunt, nisi per Baptismum aquæ, vel sanguinis, si propter Christum occidantur, qualiter de innocentibus docet D. Augustinus: Ergo sentit quod quotiescunque non suscipitur verum Baptisma, gratia non confertur à Deo, nisi addit Baptismus flaminis vel sanguinis.
43. Id etiam efficaciter probari potest ex lege illa generali Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest intrare in regnum Dei.* Ex illa enim evidenter inferitur, quod puer ante usum rationis v. ram Baptisma non recipiens, ex defectu intentionis ministri, non consequetur vitam æternam. Unde Augustinus Epist. 28. ad Hieronymum: *Quisquis dixerit quod in Christo vivificabuntur parvuli qui sine sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profecto contra Apostolicam predicationem venit, & totam damnat Ecclesiam.* At hoc esset falsum, si puer ille effectum Baptismi, scilicet gratiam, sine vero Baptismo reciperet: Ergo gratia non confertur à Deo, cum ex defectu intentionis ministri, verum Baptisma non conficitur.
44. Confirmatur: Puer sine debita materia vel forma baptizatus ex malitia vel ex ignorantia ministri, gratiam non recipit, ut omnes concedunt: Ergo nec ille qui sine debita intentione baptizatur. Consequentia manifesta est, nam tam bene deficit sacramentum ex defectu intentionis ministri, sicut ex defectu formæ, vel materiæ, ut definit Florentinum in Decreto unionis, ubi dicitur, omnia sacramenta tribus perfici, nimirum materiâ, formâ, & intentione ministri, quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum.
45. Dices, D. Thomas hic art. 8. ad 2. oppositam sententiam docere videtur, cum enim ibi retulisset opinionem aliquorum asserentium quod Christus in parvulis supplet defectum intentio-

Anis, & in adultis fides & devotio recipiuntur de hac sententia loquitur: *Sed hoc satis patet in quoad ultimum effectum, qui est justificatio operum, sed quantum ad effectum qui est rei & sacramentum, scilicet quantum ad characterem, non datur quod per devotionem accedens possit suppletur: quia character nunquam imprimitur, nisi per sacramentum: Ergo sentit defectum intentionis haberi, quantum ad effectum gratiae, non quantum ad characterem.*

Respondeo quod licet sententia relata à Thoma, de parvulis & adultis loquatur, & de qua effectum Baptismi, gratia scilicet & character ille tamen solum eam approbat, quantum ad effectum dilectionem & fidem includentem Dei dilectionem, extra sacramentum justificari possunt: quantum autem ad alia, refertur quidem sententia, non approbat.

Secunda difficultas est, quænam intentio sit necessaria ad valorem sacramenti, actualis, habitualis, aut virtualis?

Respondeo breviter, intentionem actus non esse requisitam ad valorem sacramenti, habitalem verò non esse sufficientem, bene tamen virtuales.

Prima pars habetur in Rituali Romano, & docetur à D. Thoma hic art. 8. ad 3. & rationem agnat, quia habere intentionem actuale, non est totaliter positum in hominis potestate, quia prout intentionem cum homo vult multum intendere, ita alia cogitare, secundum illud Psalmi 39. *Cor meum dereliquit me.* Adde quod, actualis intentio est necessaria ad actum humanum & deliberatum, sed sufficit virtualis, ut patet in oratione, & quam, ut sit meritoria, sufficit virtualis intentio, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 84. art. 3.

Quamvis autem hæc intentio non sit necessaria ad valorem sacramenti, studiose tamen curat debet (inquit S. Doctor) sacramenti minister, ut etiam actualem intentionem adhibeat. Quod (ut rectè advertit Cajetanus) non debet intelligi de intentione quæ in actu signato minister dicat, *Ego intendo consecrare sacramentum*, sed de intentione in actu exercito, ita ut postquam minister actum intentionis conficiendum sacramentum habuit, attendat ad ea quibus consistit, nimirum ad distinctam prolationem formæ, ad reverentem correctionem materiæ, ad futuram tunc ineffabilem præsentiam divini gratiæ.

Secunda pars quæ asserit habitalem intentionem ad valorem sacramenti non sufficere, non minus est manifesta quam præcedens; nam habitualis intentio est illa quæ quis aliquid facit ex habitudine, absque advertentia & deliberatione, ut cum quis habens habitum misericordie, nihil de elemosyna cogitans, imò fortè dormiens, pecuniam ponit ubi elemosynæ colliguntur: Sed hoc non sufficit ad valorem sacramenti, cum illius administratione debeat esse actio humana & deliberata. Ergo ad valorem sacramenti intentio habitualis non sufficit.

Dices, Divus Thomas hic art. 8. ad 3. manifestè docet oppositum, ait enim: *quod licet aliquid cogitat non habeat actualem intentionem, habet tamen intentionem habitalem, quæ sufficit ad perfectionem sacramenti.* Quo nihil clarius ad expressum contra nostram resolutionem dici posse videtur.

Duplex tamen huic infantia potest adhiberi sol-

In primis dici potest cum Cajetano, D. Thomam ibi loqui de intentione habituali, non distinguitur à virtuali, sed prout differt ab actuali; tum quia id aperte constat ex ipso textu, tum etiam quia tempore D. Thomæ; omnis intentio est actualis, etiam ea quæ virtualis dicitur, v. g. cui solebat habitualis, ut patet ex D. Bonaventura in 2. sent. dist. 41. art. 1. quæst. 3. in solutione 6. argumti, ubi *habitualement relationem ad Deum*, sufficere operi meritorio asserit, & subdit: *habitualement relationem dici, non quod habeat charitatem per quam sit habitus ad referendum, sed quia in primis illius operationis, vel alterius ad quam illa consequenter se habet, intentionem habet ad Deum directam*. Ubi Doctor Seraphicus aperte relationem habitualement ad Deum, pro virtuali usurpat, quæ propterea dici habitualis potest, quia per modum alicujus habitus perseverat, licet actum præcedentem supponat.

Secundò respondet Pater Nicolai in scholiis ad art. 8. hujus quæstionis, & in additionibus ad Raynerium, titulo de Baptismo, cap. 1. §. 8. certum sibi videtur, quod non intentionem *habitualement*, sed potius *virtualement*, ibi scripserit S. Thomas, sed propter abbreviatos characteres, qui ex veteri scribendi usu, similem formam præferunt, aut maximam affinitatem inter se habent, imprudenter, vel per oclantiam, vox illa *virtualis*, pro *habitualement* mutata sit. Hujusque mutationis duo indicia manifesta adducit. Primum est, quia exemplaria quædam anni 1540. intentionem *virtualement* legunt, non verò *habitualement*. Secundum, quia S. Doctor non solet habitualement cum virtuali confundere, sed unum ab alio accuratè distinguit, ut patet in quæstionibus disputatis, de charitate art. 11. ad 3. ubi sic habet: *Aliud est habitualiter referre in Deum, & aliud virtualiter: habitualiter enim refert in Deum & qui nihil agit, nec aliquid actualiter intendit, ut dormiens; sed virtualiter aliquid referre in Deum, est agentis propter spiritum, ordinantis in Deum*. Et in 4. sent. dist. 16. quæst. 2. art. 2. quæstionem 2. contritionem ait posse accipi tripliciter, *vel actu, vel habitu, vel modo modo*, scilicet *ex virtute actus quem agit &c.* Et in hac ipsa parte quæst. 87. art. 1. negat *habitualement* dispensationem ad peccatorum venialium remissionem sufficere, sed requiri vult saltem aliquam *virtualement*.

Tertia pars, quæ affirmat ad valorem sacramenti intentionem virtualement sufficere, colligitur ex præcedentibus: nam si habitualis non sufficit, & actualis requisita non est, restat ut virtualis sufficiat. Intentio autem virtualis illa est, quæ licet actu transierit, manet tamen in virtute, ratione primi propositi quo quis se ad agendum applicuit humano modo. *Putat cum sacerdos accedens ad baptizandum, intendit facere circa baptizandum quod facit Ecclesia: unde si postea in ipso exercitio alius cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute prime intentionis perficitur sacramentum*, ut ait S. Thomas hic art. 8. ad 3. Est etiam aliud vulgare exemplum ejusdem S. Doctoris 3. contra Gentes cap. 138. illius scilicet qui propter Deum iter arripuit, in quo ut ex illa intentione iter perficiat, necessarium non est quod in qualibet parte itineris de Deo actu cogitet.

Sed dubitari potest, an ebrius, vel dormiens, possit conficere sacramentum? Ratio autem dubitandi est, quia ante ebrietatem vel somnum, potuit velle conficere sacramentum, verbis in ebrietate vel somno proferendis, subindeque tunc

Tom. V.

A virtualement intentionem conficiendi sacramentum habere, quæ cum ad valorem sacramenti sufficit, si ille in ebrietate vel somno supra debitam materiam verba proferat, nihil tunc ad valorem sacramenti deesse videtur. Potestque augeri difficultas, nam si quis ante somnum vel ebrietatem baptismum desideret, & postea dormiens aut ebrius baptizetur, recipit sacramentum: Ergo pariter si minister ante ebrietatem vel somnum, sacramentum velit conficere, revera illud conficiet, si in ipsa ebrietate vel somno, supra debitam materiam verba proferat.

54. Nihilominus dicendum est, verba a sacerdote ebrio vel dormiente prolata supra debitam materiam, non conficere verum sacramentum, etsi ante somnum aut ebrietatem, intentionem illud conficiendi habuerit. Ratio hujus resolutionis nulla alia assignari potest quam Christi voluntas, qui licet prolationem verborum voluntariam solum in causa, ad dignitatem sacramenti elevare poterit, id tamen noluit, tum ob reverentiam debitam sacramentis, tum etiam quia oportuit sacramenta confici à ministro, cum morali certitudine materiæ debitæ: in somno autem vel in ebrietate talis certitudo esse nequit, quamvis enim quis ante somnum vel ebrietatem; materiam debitam pro conficiendo sacramento prope se relinqueret, postea tamen in somno existens, aliam posset substituere, & verba supra illam proferre: ob hæc ergo & similia inconvenientia, etsi in somno vel ebrietate possit quis virtualement intentionem conficiendi sacramentum habere, nihilominus sacramentum non conficeret, etsi supra debitam materiam tunc verba proferret. Præsertim quia sacramentum ex parte formæ consistit in verbis quæ formaliter verba sint: illa verò quæ dormiens vel ebrius profert, non sunt verba formaliter, defectu actualis significationis, sed duntaxat materialiter, sicut ea quæ à pica, vel à plittaco proferuntur, ideoque non possunt sacramenta conficere. Ex quo patet disparitas ad exemplum adductum, nam recipiens sacramentum nulla debet verba proferre, bene tamen qui illud conficit vel ministrat: præterquam quod recipiens se habet per modum patientis, ministrans verò vel conficiens sacramentum, per modum agentis: major autem in agente, quam in patiente libertas & advertentia requiritur: unde licet in somno vel ebrietate possit quis verum sacramentum, v. g. baptismum quem antea desideravit, recipere, non tamen illud tunc conficere vel administrare.

55. Tertia difficultas est, an sit verum sacramentum ubi error erga personam cui confertur intervenit? v. g. dum putat aliquis se baptizare puerum, & nomen Petri illi imponit, & baptizat puellam, queritur an tunc verum sacramentum conficiat? Videtur enim quod non, ob defectum intentionis, non enim habuit intentionem baptizandi puellam, sed puerum.

56. Huic difficultati cum distinctione respondendum est, nam vel minister ita alligavit intentionem suam, ut non intendat conferre Baptismum, nisi tali individuo, puero v. g. & tunc si alius supponatur, non conficit sacramentum, ex defectu intentionis. Si autem habeat intentionem conferendi sacramentum præsentis, quicumque ille sit, quamvis per errorem putet esse alium qui non est, revera sacramentum confert. Idem dicendum, si sacerdos putans se audire confessionem Petri, alterius audiat, & absolvat, & in aliis

N 2

sacra-

sacramentis similiter. Si autem queras, qualis debeat esse intentio ministri? Respondeo debere esse talem, quod absolute dirigatur ad presentem materiam, sine limitatione aut implicita conditione non faciendi sacramentum, si persona non sit illa quam putat; quam intentionem semper adesse in ministro presumendum est.

57. Contra hanc tamen doctrinam fieri potest hæc instantia. In matrimonio error personæ reddit sacramentum nullum; si enim quis contrahat cum Bertha, putans esse Tulliam, verum matrimonium non contrahit: Ergo idem in aliis sacramentis dicendum.

Respondeo concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia matrimonium est quidem contractus conficiens in traditione corporis in particulari & in individuo, unde error in persona est substantialis, & æqualitatem aufert, subindeque contractum nullum efficit. Nec sufficit quod detur alia uxor æque bona, quia cum hæc æqualitas non possit certo ab hominibus cognosci, maxime cum bonitas conjugis debeat esse respectiva in ordine ad alterum, merito conjuges alligant suam voluntatem & intentionem ad talem determinatam personam, quod in aliis sacramentis non contingit.

ARTICULUS III.

Virum per malos ministros valide possint sacramenta conferri?

§. I.

Varij circa hoc referuntur ac refelluntur errores.

58. Tercio post Christum natum sæculo, in Asia & Affrica cepit error aboriri, asserens non esse vera sacramenta ab hæreticis & schismaticis collata. Primus illius author in Affrica fuit Agrippinus D. Cypriani prædecessor, ut referunt D. Augustinus l. b. 2. de baptismo cap. 2. & Vincentius Lyrensis in Commonitorio cap. 9. his verbis, *Venerabilis memoria Agrippinus, Carthagenensis Episcopus, primus omnium mortalium contra universalis Ecclesie regulam, contra divinum Canonem, contra morem & instituta Majorem, rebaptizandum esse censuit, eos scilicet qui ab hæreticis baptizati essent. Eum postea secutus est D. Cyprianus, cum multis Affrica Episcopis, licet non propterea ab Ecclesia se separaverit, imò presumendum sit (ait Augustinus cap. 8. libri citati) virum adeo sanctum, ante mortem sententiam mutasse. Cujus correctionem (inquit cap. 5.) siliiter taceant, membra clamant: si in epistolis non inveniuntur, corona martyris testatur.*

59. Donatistæ etiam olim senserunt, sacramenta à ministro existente in peccato mortali collata, esse invalida, quos postea secuti sunt Luciferiani & Albigenes. Wicliffus autem ea tantum sacramenta valida esse censuit, quæ à ministris prædestinatis conferrentur. Alij demum à malis ministris confici quidem sacramenta putarunt, sed non per ea gratiam conferri. Ut omnes isti errores confutentur, & veritas Catholica firmius stabilatur.

60. Dico breviter, peccatores & infideles valide sacramenta conficere, si adhibeant omnia ad illorum valorem requisita.

Conclusio est certa de fide, utpote definita in variis Conciliis, nempe in Concilio Nicæno ge-

nerali, ut testatur Augustinus lib. 2. de baptismo cap. 3. 4. 5. & 6. in Carthagenensi primo Concilio. Constituenti contra Joannem Hæresim, & damnato in Tridentino sess. 7. Can. 12. de sacramentis genere, his verbis: *Si quis dixerit, ministrum peccato mortali existentem, modo omnia officia pertinent servaverit, non conficere aut conferre sacramentum, anathematis.* Sub peccato autem mortali, etiam peccatum hæresis comprehenditur. Can. 4. hoc specialiter de baptismo definit, & ait: *Si quis dixerit baptismum qui etiam datur hæreticis in Nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, esse verum, anathematis.*

Favet etiam perpetua Ecclesie Traditio, quæ nunquam concessit eos rebaptizare qui à ministris peccatoribus, hæreticis, schismaticis, & de gradibus baptizati sunt. Unde S. Augustinus lib. de baptismo cap. 9. inquit: *Consuetudinis roborem tenetur obis terrarum, & hæc sola opponatur indolentibus novitatem.*

Non desunt etiam ad eandem veritatem suadendam congruentia & probabiles rationes, quæ adducit S. Thomas 4. contra Gentes cap. 77. Ferrariensis ejus Commentator ibidem exponit. Prima est: Ministri Ecclesie in Ordinis susceptione accipiunt potentiam ad sacramenta ministranda: Sed hæc potentia per peccatum aut infidelitatem non admittitur: Ergo peccator & infidelis retinet potestatem sacramenta ministrandi, subindeque vera conficit & ministrat sacramenta, si omnia adhibeat ad eorum valorem necessaria. Major est certa, Minor probatur. Quia alicui per consecrationem acquiritur, perpetua in ipso manet, cujus signum est, quod semel consecratum, iterum non consecratur, ut patet altari, chrismate, & aliis: Sed potestatem ministrandi accipit minister in Ordinis susceptione, cum quadam consecratione: Ergo illam nunquam amittit.

Confirmatur: Deus non aufert Principibus terræ potestatem jurisdictionis, propter ipsorum crimina, hæresim, infidelitatem, & apostasiam, scilicet Reipublicæ status aut economiæ detrimentum vel turbetur: propter quod D. Petrus cap. 2. in prima Epistola, fideles monet, suis ut per peccata dominis, non tantum piis & modestis, sed etiam discipulis: Ergo similiter rationi consentaneum est, ad gubernationis Ecclesiasticæ & fidelium utilitatem, quod Deus suis ministris peccatoribus & infidelibus, potestatem valde administrandi sacramenta non auferat.

Secunda ratio D. Thomæ sic potest proponi. Minister solum concurrat instrumentaliter ad ministrandum sanctificandum, sicut & ipsa sacramenta atque adeo gratiam non conferunt propria virtute, sed virtute Dei, neque sibi assimilare intendunt, sed causæ principali: Ergo ut per sacramenta minister conferat gratiam, non est necessarium, quod gratiam aut fidem habeat & contineatur, sed sufficit quod sacramentum & illius effectus in causa principali contineatur.

Confirmatur primo exemplo Divi Thomæ: Ut medicus conferat sanitatem, non est necessarium illius corpus, quod est instrumentum animæ habentis artem medicinæ, esse sanum: Ergo Deus per ministrum qui est ejus instrumentum, gratiam conferat, & sacramenta conficiat, necesse est, quod minister gratiam habeat aut fidem.